

ارائه مدل پیشایندهای شادکامی دانش آموزان براساس ویژگی‌های شخصیتی، خانوادگی و تحصیلی

Presentation a model of happiness precedents based on personality, family and educational characteristics

Meraj Derakhshan

Ph.D. Student of Educational Science, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Shiraz, Shiraz, Iran.

Dr.Esmail Sadri Damirchi

Associate Professor Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

Davod Fathi

Ph.D. Student in Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

Soliman Ahmadbookani

Ph.D. Student in Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

arezbookani@yahoo.com

Fateme Behrooz

M.A. in General Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Azad yasoj, Iran.

معراج درخشان

دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

اسماعیل صدری دمیرچی

دانشیار مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

داود فتحی

دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

سلیمان احمد بوکانی (نویسنده مسئول)

دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

فاطمه بهروز

کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد یاسوج، یاسوج، ایران.

Abstract

In this research, the role of family communication orientation, teacher-student interaction and personality traits in predicting the happiness of students investigated. The participants of the research were 224 male and female high school students in Shiraz who were selected by multistage cluster random sampling. The tools used in the research include the Oxford Happiness Scale (1991), the Family Relationship Orientation Revised Scale (Fitz Patrick and Richter, 1994), the Wilson-Teacher - Student Interaction Questionnaire (1993), the scale of five big factor of personality Costas and McCarey (1992). In order to investigate the Multiple regression research model was used SPSS software. The results showed that Dialogue orientation ($P \leq 0.01$), neuroticism ($P \leq 0.01$) and extroversion ($P \leq 0.05$) be able to predict meaningful of happiness, But other dimensions could not predict happiness meaningfully. Regarding the role of happiness in students' health, one can emphasize the need for happiness education to improve student mental and social health.

Keywords: Happiness, Family Communication Orientation, Teacher-Student Interaction, Personality traits.

چکیده

در پژوهش حاضر، ارائه مدل پیشایندهای شادکامی براساس ویژگی‌های شخصیتی، خانوادگی و تحصیلی دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گرفت. شرکت‌کنندگان پژوهش ۲۲۴ نفر از دانش‌آموزان دختر و پسر دبیرستان‌های شهر شیراز بودند که به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده پژوهش، شامل مقیاس شادکامی آکسفورد (۱۹۹۱)، مقیاس تجدید نظر شده‌ی جهت‌گیری ارتباطی خانواده فیتز پاتریک و ریچی (۱۹۹۴)، پرسشنامه تعامل معلم - دانش‌آموز ویلز و همکاران (۱۹۹۳) و مقیاس پنج عامل بزرگ شخصیت کاستا و مک کری (۱۹۹۲) بودند. به منظور بررسی مدل پژوهش رگرسیون چندگانه با استفاده از نرم افزار SPSS-25 استفاده شد. یافته‌های به دست آمده نشان داد، جهت‌گیری گفت و شنود ($P \leq 0.01$)، روان رنجورخویی ($P \leq 0.01$) و برون‌گرایی ($P \leq 0.05$) پیش‌بینی‌کننده‌ی معنادار شادکامی هستند ولی سایر ابعاد نتوانستند شادکامی را به صورت معنادار پیش‌بینی کنند. با توجه به نقش مؤلفه شادکامی در سلامت دانش‌آموزان می‌توان بر لزوم آموزش مبتنی بر شادکامی برای بهبود سلامت روانی و اجتماعی دانش‌آموزان تأکید کرد.

واژه‌های کلیدی: شادکامی، جهت‌گیری ارتباطی خانواده، تعامل معلم - دانش‌آموز، ویژگی‌های شخصیتی.

مقدمه

با مطرح شدن رویکرد مثبت‌نگر در حوزه‌ی روان‌شناسی، برخلاف سایر رویکردها که تمرکزشان روی بیماری‌ها، مشکلات و ضعف‌هاست، توجه به افزایش هیجان‌های مثبت و ارتقای معنای زندگی مورد تأکید قرار گرفته است. پیشگیری از دیدگاهی نشأت گرفته است که تأکیدش روی ساختن توانمندی‌ها و نه اصلاح ضعف‌ها است. بنابراین محققان حوزه پیشگیری اظهار می‌کنند که توانمندی‌های انسان ضربه‌گیر بیماری‌های روانی هستند (رشید^۱، ۲۰۰۹). نداشتن احساسات منفی، مطلوب است اما هدف غایی انسان نیست؛ صرف نداشتن مشکلات هیجانی، احساس رضایت به وجود نمی‌آید و شاد بودن چیزی بیش از غمگین نبودن است (سلیگمن، ارنست، گیلهم، ریویچ و لینکنز^۲، ۲۰۰۹). بر اساس رویکرد روان‌شناسی مثبت‌گرا، روان‌شناسان نباید فقط روی ثابت نگه‌داشتن مشکلات مردم کار کنند، بلکه باید به آنها کمک کنند تا بتوانند زندگی شادتر، غنی‌تر و کامل‌تری داشته باشند (دینر^۳، ۲۰۰۹، به نقل از یوکوشکو^۴، ۲۰۱۸). عواملی که موجب سازگاری هرچه بیشتر آدمی با نیازها و تمهیدات زندگی می‌شوند، بهترین سازه‌های مورد پژوهش در این رویکرد هستند (کمپیل، سیلز، کوهان و استیس^۵، ۲۰۰۶، به نقل از جوکار^۶، ۱۳۸۶). از این رو یکی از اهداف این رویکرد، شناسایی متغیرها و شیوه‌هایی است که موجبات شادکامی و بهزیستی را فراهم می‌آورند.

شادکامی از جمله ارمغان‌های آفرینش است که نقش مهمی در بهداشت روانی انسان دارد. اما این ارمغان به خودی خود به دست نمی‌آید و برای رسیدن به آن باید برنامه ریزی هدفمند داشت (مرادی، جعفری و عابدی^۱، ۱۳۸۴). به طوریکه جستجوی شادکامی هدفی مهم برای بسیاری از مردم است و سازمان بهداشت جهانی تأکیدی بیش از پیش بر شادکامی به عنوان یک مؤلفه‌ی سلامت دارد (هومن، وطن‌خواه و درستکار^۲، ۱۳۹۱). ونهون^۳ (۲۰۰۵) شادکامی را مقدار ارزش مثبتی که فرد برای خودش در نظر می‌گیرد تعریف می‌کند. پیدا کردن شادکامی و خوشحالی ترکیبی از مثبت‌نگری و رضایت از زندگی است (آرگیل^۴، ۲۰۱۵). در ادبیات علوم اجتماعی، شادکامی به معنای لذت ذهنی از زندگی فردی به عنوان یک کل است (سچ‌چجیل و میکولا جسک^۵، ۲۰۱۷). شادکامی دارای سه جزء اساسی است: هیجان مثبت، رضایت از زندگی و عدم احساس منفی. شادکامی به عنوان یک مفهوم مثبت برای حفظ سلامتی و افزایش قدرت مقابله با مشکلات زندگی حیاتی و زمانی ادامه می‌یابد که فرد احساس رضایت بیشتری نسبت به خود و اطرافش داشته باشد (سوینی، پیهالتو و پیتراین^۶، ۲۰۱۰). شواهد حاکی از آن است که افرادی که شادکامی بیشتری تجربه می‌کنند، نتایج بهتر در محل کار را در مقایسه با همسالان خود می‌بینند و هم چنین افراد شاد در مشاغل خود، راضی‌تر از افراد ناراضی هستند (بولینگ، اشکلمن و وانگ^۷، ۲۰۱۰؛ ولش بوهم و لیوبومیرسکی^۸، ۲۰۱۰). یاسمی، آلماسی و عباسی (۱۳۹۴) در مطالعات خود نتیجه گرفتند که شادی به شدت تحت تاثیر کیفیت زندگی است. ایرانپور، عرفانی و ابراهیمی (۲۰۱۸) در مطالعه خود نشان دادند بین دیدگاه زمانی و شادکامی در بین دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. آرگیل^۹ (۲۰۰۱، به نقل از همتی و روستایی^{۱۰}، ۲۰۱۷) به عنوان پیشگام در نظریه‌پردازی شادکامی، ارتباطات اجتماعی را از مولفه‌های مهم شادمانی می‌داند. از آنجا که شادکامی هدف مشترک افراد است نتیجه ارزشیابی افراد از خود و زندگیشان است (باس^{۱۱}، ۲۰۰۰) و ارزشیابی فرد از خودش هم متاثر از ویژگی‌های شخصیتی خویش و هم متاثر از برداشت فرد از خود از نگاه دیگران می‌باشد؛ پس شادکامی هم از ویژگی‌های شخصیتی فرد ناشی می‌شود و هم از تاثیرات اجتماعی. تحقیق حاضر در نظر دارد که یک مدل شناختی اجتماعی از پیشایندهای شادکامی ارائه نماید که مولفه‌های شخصیتی و اجتماعی را در نظر گیرد.

از جمله ارتباطات اجتماعی که نقش بسیار حایز اهمیتی بر شادمانی دانش‌آموزان دارند، جهت‌گیری ارتباطی خانواده و تعامل معلم- دانش‌آموز است که برخاسته از دو محیط خانواده و مدرسه است. آرگیل (۲۰۰۱) بر این باور است که خانواده یکی از قوی‌ترین پیوندهای

1. Rashid

2. Seligman, Ernst, Gillham, Reivich & Linkins

3. Diener

4. Yakushko

5. Veenhoven

6. Argyle

7. Szczygiel & Mikolajczak

8. Soini, Pyhältö & Pietarinen

9. Bowling, Eschleman & Wang

10. Walsh, Boehm & Lyubomirsky

11. Argyle

12. Buss

ارتباط اجتماعی است و ابعاد گوناگون آن مانند تحصیلات، ساختار قدرت و همبستگی اعضای خانواده از تعیین کننده‌های شادکامی هستند. مفهوم جهت‌گیری ارتباطی خانواده ساختار علمی از دنیای ظاهری خانواده است که بر اساس ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر و نوع تعاملات آنها با هم تعریف می‌شود (فیتزپاتریک^۱، ۲۰۰۴؛ به نقل پراسیتیپاب^۲، ۲۰۰۸). چارچوب اصلی الگوی ارتباط خانواده توسط مک لیود و چفی^۳ (۱۹۷۲) توسعه یافت. برنامه تحقیقاتی آنها در درجه اول به بررسی اینکه والدین و و الگویی ارتباطی خانواده تحت تاثیر پردازش اطلاعات کودکان قرار گرفته اند، پرداخت (مک لیود و چفی: ۱۹۷۲؛ به نقل از ولاسکو^۴، ۲۰۱۱). الگوی ارتباطی خانواده در خصوص نوع تعاملات اعضای خانواده با یکدیگر در نظریه‌های متعددی مطرح گردیده است. بر مبنای این مدل، جهت‌گیری ارتباطی خانواده، منعکس کننده شیوه‌هایی است که توسط آنها خانواده‌ها واقعیت‌های اجتماعی را تعبیر و تفسیر می‌کنند و اعضای آن در آن تعبیر و تفسیر سهیم می‌سازند (برایتونیت، ساتر و فلویده^۵، ۲۰۱۷). در این مدل، دو نوع جهت‌گیری وجود دارد: یکی جهت‌گیری گفت و شنود و دیگری جهت‌گیری هم‌نوایی. جهت‌گیری گفت و شنود به این معناست که خانواده‌ها تا چه حد شرایطی را به وجود می‌آورند که اعضای خانواده تشویق به شرکت آزادانه و راحت در تعامل، بحث و تبادل نظر درباره‌ی طیف وسیعی از موضوعات شوند و جهت‌گیری هم‌نوایی به این معناست که ارتباطات خانواده تا چه حد بر همسان بودن نگرش‌ها، ارزش‌ها و عقاید تاکید دارد (فیتز پاتریک^۶، ۲۰۰۴). به نقل از پترونو^۷، ۲۰۱۷). مطالعاتی که در باب خانواده صورت گرفته، نشان داده است که والدینی که از الگوهای سخت‌گیرانه استفاده می‌کنند، فرزندی با مشکلات ارتباطی با همسالان و رفتارهای پر خاشگرانه خواهند داشت؛ در مقابل والدینی که از سبک‌های گرم و پذیرنده استفاده می‌کنند، با مشکلات اجتماعی کمتر و قدرت تصمیم‌گیری بهتری در فرزندان خود مواجه می‌شوند (ایزر، می هیو و گیبسون^۸، ۲۰۰۵). وصالی و امینی (۱۳۹۳) در پژوهشی با هدف بررسی رابطه بین جهت‌گیری‌های ارتباطی خانواده با شادکامی در دختران دبیرستانی به این نتیجه رسیدند که از بین دو جهت‌گیری ارتباطی، بعد گفت و شنود می‌تواند شادکامی را به صورت مثبت پیش‌بینی کند. همچنین پژوهش خرمایی، اکبری، صبری و نیرومند (۱۳۹۴) در زمینه ارتباط جهت‌گیری ارتباطی خانواده و شادکامی حاکی از ارتباط مثبت و معنی‌دار بین جهت‌گیری گفت و شنود با شادکامی و همچنین وجود رابطه منفی معنی‌دار بین بعد جهت‌گیری هم‌نوایی با شادکامی دانش‌آموزان مقطع متوسط است. همچنین مولوی، خسروی، نشاط دوست و کلانتری (۱۳۸۹) در پژوهشی عنوان کردند که جهت‌گیری گفت و شنود نقشی اساسی در شادکامی ایفا می‌کند. دبیری، دلاور و صرامی (۱۳۹۰) نیز در تحقیق خویش نشان دادند که سبک فرزندپروری قاطع رابطه‌ای مثبت با شادکامی دارد در حالی که بین سبک مستبدانه و شادکامی رابطه منفی بدست آمد. همچنین روستا، بیات و نیا (۲۰۱۴) در مطالعه‌ی ای با هدف مقایسه الگوهای ارتباطی خانواده با مدیریت زمان در دانش‌آموزان دبیرستانی با پیشرفت و شکست تحصیلی نشان دادند که بین دانش‌آموزان در قالب الگوهای ارتباطی خانواده (گفت و گو و جهت‌گیری صحیح) و مدیریت زمان (اهداف، اولویت بندی اهداف، زمان بندی و تعهد) تفاوت آماری معنی‌داری وجود دارد. تحقیقات نشان می‌دهد که عوامل خانواده، از جمله ویژگی‌های خانواده، شرایط و فاصله از شهر، مراقبت از یکدیگر و رضایت خانواده هم می‌تواند بر شادکامی فردی تاثیر بگذارد (نپا، گرنجر، گچکنکو و فاگزچارت^۹، ۲۰۲۰؛ چیانگ و لی^{۱۰}، ۲۰۱۸). همچنین استاسوار و ویلکا^{۱۱} (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای نشان دادند که ویژگی‌های خانواده، مانند رفاه مالی، روابط خوب، موفقیت خانواده و انسجام خانواده با شادکامی ارتباط دارد.

از سوی دیگر، یکی از محیط‌هایی که بعد از محیط خانواده، دانش‌آموزان بیشترین ارتباط را با آن دارند و بخش قابل توجهی از زندگی خویش را در آن سپری می‌کنند، مدرسه است. در این محیط همچون خانواده، مولفه‌ای که بیشترین پیش بین در شادکامی افراد است، نوع ارتباط است. در محیط مدرسه دانش‌آموزان با همسالان خویش و عوامل اجرایی مدرسه ارتباط و کنش متقابل دارند اما از این بین، عنصری که در این ارتباط می‌تواند تاثیر بیشتری را بر دانش‌آموز بگذارد و نوع ارتباط با او نقش تعیین کننده‌تری در میزان شادکامی

1. Fitz patrick

2. Prasitthipab

3. McLeod & Chaffee

4. Velasco

5. Braithwaite, Suter & Floyd

6. Fitz patrick

7. Petronio

8. Eiser, Eiser, Mayhew & Gibson

9. Napa, Granger, Kejkornkaew & Phuagsachart

10. Chiang & Lee,

11. Stasova & Vilka

دانش‌آموزان ایفا می‌کند، معلم می‌باشد. نوع ارتباطی که بین معلم و دانش‌آموز برقرار است را می‌توان تحت عنوان تعامل معلم-دانش آموز مورد بررسی قرار داد. روابط معلمان و دانش‌آموزان هسته آموزش را تشکیل می‌دهند که زمینه اصلی یادگیری معلمان و دانش‌آموزان را فراهم می‌کند. (اسپیل، کومن و تایلز^۱، ۲۰۱۱). لیری (۱۹۷۵؛ به نقل از خوشبخت، ۱۳۸۷) برای اولین بار در خصوص تعامل معلم - دانش‌آموز الگوی ارتباطی را مطرح کرد که شامل دو بعد سلطه‌گری - سلطه‌پذیری و همکاری - مخالفت‌جویی است. بعد اول به درجه کنترل معلم در رفتارهای کلاسی او اطلاق می‌گردد و بعد دوم به میزان مشارکت و همکاری بین معلم و دانش‌آموز اشاره دارد. بررسی پیشینه پژوهشی حاکی از آن است که شناسایی و بررسی متغیرهای کلیدی در جهت شاد کردن محیط مدرسه برای دانش‌آموزان کمتر مورد توجه بوده است. لذا این سوال پیش می‌آید که در جامعه‌ای که یکی از اهداف نهاد تعلیم و تربیت آن، پرورش افرادی شاد است (جوکار، ۱۳۸۶)، کدام یک از جنبه‌های تعامل معلم-دانش‌آموز در ایجاد احساس شادکامی دانش‌آموزان نقش بارزتری را ایفا می‌کند. کورنیلوس وایت^۲ (۲۰۰۷) عنوان کردند که ارتباط خوب بین معلم و شاگرد سبب بهبود و افزایش سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان می‌گردد. دانش‌آموزانی که دارای مشکلات روحی و رفتاری می‌باشند، آنهایی هستند که روابط بین معلم و شاگرد را به صورت ضعیف تجربه نموده‌اند (بیکر، گرانت و مورلوک^۳، ۲۰۰۸). این در حالی است که، تلاش معلم جهت افزایش کیفیت ارتباط بین معلم و شاگرد سبب کاهش مشکلات رفتاری دانش‌آموزان، بهبود عملکرد مدرسه‌ای و به دنبال آن بهینه‌سازی تحصیلی در دانش‌آموزان می‌گردد (رد - ویکتور^۴، ۲۰۰۴، به نقل از رینگر^۵، ۲۰۱۵). از سوی غلامی و حسین چاری (۱۳۹۰) در پژوهشی با هدف پیش‌بینی شادکامی دانش‌آموزان از روی نحوه تعامل دانش‌آموز با معلم به این نتیجه رسیدند که هدایت و حمایت معلم پیش‌بین مثبت و معنی‌دار شادکامی دانش‌آموزان می‌باشد و عدم اطمینان به معلم تأثیر منفی بر شادکامی دانش‌آموزان خواهد داشت. سوینی و همکاران (۲۰۱۰) نشان دادند که تجربیات در موقعیت آموزشی و اجتماعی با چالش با دانش‌آموزان، تأثیر خودکارآمدی، انگیزه، مشارکت در کار و تمایل به یادگیری را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

شادکامی افراد علاوه بر محیط‌های اجتماعی و تعاملات اجتماعی با دیگر افراد جامعه، متأثر از ویژگی‌های شخصیتی نیز است که تفاوت‌های فردی بین افراد را حاصل می‌شود. افراد متفاوت به موقعیت‌های یکسان، به یک شکل پاسخ نمی‌دهند، و بسته به ویژگی‌های شخصیتی و تجارب رشدی‌شان، واکنش متفاوت نشان می‌دهند که این امر اهمیت ویژگی‌های فردی را نشان می‌دهد. آلپورت، شخصیت را مجموعه‌ای از عوامل درونی می‌داند که به تمام فعالیت‌های فردی جهت می‌دهد. در زمینه‌ی شخصیت رویکردهای متنوعی وجود دارد. یکی از این رویکردها به شخصیت، رویکرد صفات است. صفات شخصیت منعکس‌کننده الگوهای مشخص افکار، احساسات و رفتارهای افراد است (دینر و لوکاس^۶، ۲۰۱۶). آلپورت صفات را شیوه‌های ثابت و پایدار واکنش به محرک بیرونی معرفی کرد و سه تیپ صفات را مطرح نمود که شامل صفات اصلی، صفات مرکزی و صفات ثانویه است (دوری^۷، ۲۰۰۹). کتل (۱۹۴۳؛ به نقل از رایکن، ۱۳۹۱) واژه‌های آلپورت و ادبرت را تحلیل آماری کرد و فهرست صفات آنها را با استفاده از روش‌های آماری و قضاوت‌های شخصی به عامل‌های اساسی شخصیت تقلیل داد. کتل با استفاده از تحلیل عاملی، ۱۶ صفت عمقی را به عنوان عوامل بنیادی شخصیت شناسایی کرد و بر این اساس پرسشنامه ۱۶ عاملی شخصیت را تهیه نمود، سپس فیسکه ۲۲ متغیر از ۳۵ متغیر کتل را بررسی کرد و به ساختار عاملی دست یافت که بسیار شبیه به پنج عامل بزرگ کنونی است (فیسکه، ۱۹۴۹؛ به نقل از هسلم^۸، ۲۰۰۷). گلدبرگ^۹ (۱۹۸۱؛ به نقل از موتوس، سینیک، هریبکو، کندال، آندو و کلدرو،^{۱۰}) این عامل‌ها را با نام "پنج بزرگ" شناسایی کرد. این مدل پنج عامل دارد و هر عامل ۶ مولفه است که این مولفه‌ها صفات مختلف تحت پوشش عامل آنها هستند. این عامل‌ها و رویه‌های آنها توسط کاستا مک کری^{۱۱} و دیگمان^{۱۲} (۱۹۹۰، ۱۹۸۹؛ به نقل از

1. Spilt, Koomen & Thijs

2. Cornelius-White

3. Baker, Grant & Morlock

4. Reed-victor

5. Ringer

6. Diener & Lucas

7. Deary

8. Haslam

9. Goldberg

10. Mottus, Sinick, Terracciano, Hrebickova, Kandler, Ando & Colodro-Conde

11. Costa & McCrae

12. Digman

بارنت، پیرسون و کیلمنس^۱، ۲۰۱۵) به صورت زیر معرفی شده‌اند: وظیفه مداری، توافق‌پذیری، برون‌گرایی، روان‌رنجوری و گشودگی به تجربه. وظیفه شامل دقت، اعتماد، مسئولیت و جهت‌گیری موفقیت است (دیگمان، ۱۹۹۰). مک‌کری و کاستا عنوان می‌کنند گشودگی به تجربه توسط کنجکاوی، اصالت، ذکاوت و حساسیت هنری مشخص می‌شود. باریک و موند روان‌رنجوری را درجه‌ای که فرد مضطرب، افسرده، عصبانی، خجالتی، احساساتی، نگرانی و ناامن است می‌دانند. همچنین از نظر باریک و موند فرد برون‌گرا رک و اجتماعی، حساس و کنجکاو است. در نهایت توافق‌پذیری با مهربانی، اعتماد و تحمل مشخص می‌شود (بارنت و همکاران، ۲۰۱۵).

برخی پژوهش‌ها حاکی از رابطه مثبت بین ویژگی‌های شخصیتی و دیگر سازه‌های روان‌شناختی مثبت است (دستجردی، ولی اله و کدیور، ۱۳۹۰). در زمینه ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و شادکامی قربانی (۱۳۹۴) در پژوهشی در رابطه با ویژگی‌های شخصیتی معلم با شادکامی دانش‌آموزان از میان مولفه‌های ویژگی شخصیتی معلم به این نتیجه رسید که برون‌گرایی و روان‌رنجوری با شادکامی دانش‌آموزان رابطه معنا دار دارند و می‌توانند شادکامی دانش‌آموزان را پیش‌بینی نماید. میرزایی و حاتمی (۱۳۸۹) در پژوهشی با هدف بررسی ویژگی‌های شخصیتی و شادکامی در دانشجویان به این نتیجه دست یافتند که عامل‌های برون‌گرایی و مسولیت‌پذیر بودن با شادکامی رابطه مثبت و عامل روان‌رنجوری دارای رابطه منفی و معنی‌دار با شادکامی است. دینو و کوپر (۱۹۹۸) در فرا تحلیل ویژگی‌های شخصیتی افراد شادکام در یافتند که ابعاد برون‌گرایی و روان‌رنجوری قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های شادکامی در بین ابعاد پنج‌گانه شخصیت است. نتایج پژوهش‌های انجام شده حاکی از این واقعیت است که دو بعد شخصیتی برون‌گرایی بصورت مثبت و روان‌رنجوری به صورت منفی با احساس شادکامی افراد مرتبط است (گروسی فرشی، مانی و بخشی پور، ۱۳۸۵). خالدیان، احمدیار، ناصری، خسروانی و شوشتری (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی رابطه ۵ عامل شخصیتی با شادکامی در دانش‌آموزان پرداختند که یافته‌ها آنها نشان داد که بین شادکامی و برون‌گرایی، باز بودن، توافق و وجدان بودن ارتباط معنا داری وجود دارد، در حالی که بین شادکامی و روان‌رنجوری رابطه منفی معنا داری وجود دارد. یکی از اهداف هر جامعه‌ای پرورش افرادی سالم و برخوردار از سلامت روان، بهزیستی و شادمانی می‌باشد. از این میان، نکته ای که موجب تعامل مطلوب‌تر افراد جامعه با همدیگر می‌گردد، مقوله ی شادی و شادکامی است. جامعه ای که سرشار از افراد شاد باشد، هم در راستای سلامت روان عمومی جامعه قدم برداشته و هم موجبات انگیزه‌ی بیشتر را در شهروندان برای پیشرفت و ترقی مهیا کرده است. از آنجا که آینده هر جامعه ای در دست جوانان و علی‌الخصوص نوجوانان آن جامعه می‌باشد و بنا بر گفته‌های بالا که رسیدن به جامعه ای شاد و برخوردار از شادکامی از اهداف هر جامعه‌ای است، پس لازم است که به بررسی مقوله‌ی شادکامی در دانش‌آموزان که نسل‌های فردای جامعه می‌باشند و همچنین به دلایل رشدی در شرایط خاصی قرار دارند، پردازیم. پس پرداختن به مقوله ی شادی از چند جهت اهمیت دارد: مطالعات نشان داده است که شادکامی در ابعاد چندگانه ای از زندگی افراد اهمیت دارد. افراد شاد به شرایط و اتفاقات به شیوه‌ی مثبت‌تر و سازگارانه‌تری پاسخ می‌دهند و دارای سطح استرس کمتر، سیستم ایمنی قوی‌تر و طول عمر بیشتری هستند (لیوبوسکی و لپر، ۲۰۱۳).

با توجه به آنچه گفته شد، ویژگی‌های شخصیتی افراد را می‌توان در کنار جهت‌گیری‌های ارتباطی خانواده و تعامل معلم-شاگرد به عنوان یک مدل شناختی اجتماعی که هم شامل بعد فردی و هم شامل بعد اجتماعی می‌شوند را مورد بررسی و تحقیق قرار داد. بنابراین، هدف پژوهش حاضر ارائه مدل پیشایندهای شادکامی؛ براساس ویژگی‌های شخصیتی، خانوادگی و تحصیلی دانش‌آموزان است.

روش

از آنجا که هدف پژوهش حاضر ارائه مدل پیشایندهای شادکامی؛ براساس ویژگی‌های شخصیتی، خانوادگی و تحصیلی دانش‌آموزان بود، لذا پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه دانش‌آموزان دبیرستان شهر شیراز بود که در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ در دبیرستان‌های این شهر مشغول به تحصیل بودند. شرکت‌کنندگان این پژوهش شامل ۲۲۴ نفر از دانش‌آموزان دختر (۱۴۳ نفر) و پسر (۸۱ نفر) دبیرستان‌های شهر شیراز بودند که به شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. دامنه سنی در گروه نمونه، بین ۱۵ تا ۱۸ سال و میانگین سنی دانش‌آموزان ۱۶/۳۰ می‌باشد. پس از دریافت رضایت نامه کتبی جهت شرکت در پژوهش، پرسشنامه توزیع و پس از تکمیل جمع‌آوری شد. همچنین شرط ورود به مطالعه برخورداری از سلامت جسمی

1. Barnett, Pearson, Pearson & Kellermanns

2. Lyubomirsky & Lepper,

Presentation a model of happiness precedents based on personality, family and educational characteristics

و روانی و شرط خروج از مطالعه امتناع شرکت کننده از ادامه همکاری بود. برای تحلیل داده‌ها از همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به کمک نرم‌افزار SPSS-25 استفاده شد.

ابزار سنجش

مقیاس شادکامی آکسفورد^۱(OHI): این مقیاس اولین بار توسط آرگیلو لو (۱۹۹۰) تهیه و در سال ۲۰۰۲ توسط هیلز و آرگیل مورد تجدید نظر قرار گرفته است. مقیاس شامل ۲۹ گویه می‌باشد و هر گویه نیز به صورت ۴ گزینه ای طراحی شده است به این ترتیب که به گزینه‌ای که حداکثر شادکامی را می‌سنجد نمره ۴ و به عبارتی که بیانگر حداقل شادکامی باشد، نمره یک تعلق می‌گیرد. فرانسیس، براون، لستر و فیلیپ (۱۹۹۸) نیز پایایی این مقیاس را در فرهنگ های مختلف بین ۰/۸۹ تا ۰/۹۰ به دست آوردند. این مقیاس در ایران توسط علی پور و نوربالا (۱۳۷۸) هنجاریابی شد که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ و ضریب تنصیف ۰/۹۲ به دست آمد. جوکار (۱۳۸۶) روایی این مقیاس را مورد بررسی قرار داد نتایج تحقیق وی حاکی از وجود یک عامل کلی در مقیاس بود. همچنین ضریب پایایی آلفای کرونباخ این مقیاس برابر ۰/۹۳ به دست آمد. در پژوهش حاضر برای بررسی روایی پرسشنامه از روش تحلیل عامل استفاده گردید که همان یک عامل معنادار بدست آمد و ۲۹٪ واریانس شادکامی را تبیین کرد. برای بررسی پایایی پرسشنامه نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید که نتایج ضریب ۰/۹۱ را نشان دادند.

مقیاس تجدید نظر شده الگوی ارتباطی خانواده فیتز پاتریک و ریچی^۲(RFCP): این مقیاس شامل ۲۶ گویه می‌باشد که در یک طیف لیکرت ۵ درجه ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) تنظیم شده است. مقیاس از دو بعد جهت گیری گفت و شنود (شامل سوالات ۱ تا ۱۵) و جهت گیری همنوایی (شامل سوالات ۱۶ تا ۲۶) تشکیل شده است. کوثرنر و فیتزپاتریک (۲۰۰۲) و کوثرنر و مکی (۲۰۰۴) روایی و پایایی این مقیاس را مطلوب گزارش نمودند. در ایران نیز کورش نیا (۱۳۸۵) و جوکار و رحیمی (۱۳۸۶) روایی و پایایی مطلوبی برای آن گزارش کردند. در پژوهش حاضر برای بررسی روایی این مقیاس از روش تحلیل عامل استفاده شد که همان ۲ عامل معنادار به دست آمد به گونه‌ای که ۴۲٪ واریانس الگوی ارتباطی خانواده را تبیین کردند. برای بررسی پایایی مقیاس نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که میزان آلفای ۰/۸۹ برای جهت گیری گفت و شنود و ۰/۸۷ برای جهت گیری همنوایی به دست آمد.

پرسش نامه تعامل معلم - دانش آموز ویلز، کریتون، لویی و هوی میرز^۳(QTI): این مقیاس توسط ویلز و همکاران بر اساس مدل لری (۱۹۵۷) در مورد رفتارهای معلم در کلاس درس ساخته شده است. این ابزار تصویری از ادراک دانش‌آموزان از رفتارهای معلم در کلاس ارائه می‌دهد. این مقیاس دارای یک فرم اصلی ۷۷ گویه ای و یک فرم ۴۸ گویه ای است که در پژوهش حاضر از فرم ۴۸ گویه ای استفاده گردید. پاسخ ها بر روی یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) طراحی شده است. بر حسب تعامل دو پیوستار سلطه گری- سلط پذیر و همکاری- مخالفت جویی، ۸ بعد متفاوت به دست می‌آید که مبین ۸ رفتار معلم است و عبارتند از: رفتار مدیریتی، رفتار دوستانه و کمک کننده، رفتار توأم با توانایی درک و فهم، رفتار اعطای مسئولیت و آزادی به دانش آموز، رفتار عدم اطمینان، رفتار عدم رضایت، رفتار سرزنش کننده، و رفتار سخت گیرانه. روایی این پرسش نامه به شیوه روایی سازه‌ای با استفاده از روش تحلیل عاملی و همبستگی هر گویه با نمره کل هر بعد و روایی تفکیکی (گروه بالا و پایین) توسط فیشر و دیگران (۱۹۹۷) بروک (۲۰۰۱) و بروک و همکاران (۲۰۰۶) محاسبه شده است (به نقل از خوشبخت ۱۳۸۷). در ایران نیز خیر و البرزی این مقیاس را ترجمه و مورد استفاده قرار دادند و پایایی و روایی آن مناسب ارزیابی شده است (خیر و البرزی، ۱۳۸۴؛ به نقل از خوشبخت ۱۳۸۷). اما غلامی و حسین چاری (۱۳۹۰) روایی این مقیاس را با تحلیل عامل بررسی کردند که سه عامل معنادار به دست آمد. همچنین ضریب آلفای کرونباخ برای سه عامل حمایت و هدایت معلم، عدم اطمینان معلم و کنترل و جهت دهی معلم به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۷۴ و ۰/۶۳ به دست آمد. در پژوهش حاضر روایی مقیاس با استفاده از همسانی درونی هر گویه با نمره کل خرده مقیاس مربوط به آن محاسبه شد. همچنین پایایی مقیاس نیز با استفاده از آلفای کرونباخ برای سه عامل حمایت و هدایت معلم، عدم اطمینان معلم و کنترل جهت دهی معلم به ترتیب ۹۱٪، ۸۰٪ و ۶۸٪ به دست آمد.

1. Oxford Happiness Questionnaire

2. Revised Family Communication Patterns

3. Questionnaire on Teacher Interaction

مقیاس پنج عامل بزرگ شخصیت کاستا و مک کری^۱ (NEO PL-R): این مقیاس فرم کوتاه شده مقیاس ۲۴۰ سوالی NEO است که شامل ۵۰ گویه می‌باشد که در یک طیف لیکرت ۵ درجه ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) تنظیم شده است. مقیاس از پنج بعد روان رنجورخویی (N)، برون گرایی (E)، گشودگی به تجربه (O)، توافق پذیری (A) و مسولیت پذیری (C) تشکیل شده و هر بعد با ۱۰ گویه اندازه گیری می‌شود. کاستا و مک کری (۱۹۹۲) همسانی درونی خرده مقیاس های این مقیاس را از ۰/۶۸ تا ۰/۸۶ به دست آوردند. گروهی فرشی (۱۳۷۶؛ به نقل از گروهی فرشی و همکاران، ۱۳۸۵) نیز روایی این مقیاس را در ایران محاسبه کرد که همسانی درونی خرده مقیاس های آن را ۰/۵۶ تا ۰/۸۷ به دست آوردند. در پژوهش حاضر برای بررسی روایی مقیاس از همسانی درونی گویه‌ها با نمره کل هر خرده مقیاس و برای بررسی پایایی نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای هر کدام از عوامل، روان رنجوری، برون گرایی، گشودگی تجربه، توافق پذیری و مسولیت پذیری به ترتیب ۰/۷۷، ۰/۶۷، ۰/۷۶، ۰/۸۱، ۰/۷۴ به دست آمد.

یافته‌ها

قبل از بررسی فرضیه‌ها، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش شامل میانگین و انحراف معیارها متغیرها بررسی شد و نتایج نشان داد که شادکامی دارای بیشترین میانگین بود. به منظور بررسی رابطه ساده بین متغیرهای پژوهش، همبستگی متغیرها محاسبه گردید و نشان داد که همبستگی بین متغیرها در اغلب موارد معنادار هستند. از این رو امکان بررسی مدل فراهم می‌باشد. این یافته‌ها در جدول ۱ آورده شده‌اند.

جدول ۱: ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱. جهت گیری گفت و شنود											
۲. جهت گیری همنوایی	۰/۴۶**										
۳. حمایت و هدایت معلم	۰/۱۹**	۰/۰۹									
۴. عدم اطمینان معلم	۰/۰۱	۰/۱۹**	۰/۴۴**								
۵. کنترل و جهت دهی معلم	۰/۱۰	۰/۰۰۸	۰/۱۵*	۰/۱۰							
۶. روان رنجورخویی	۰/۳۶**	۰/۴۰**	۰/۰۹	۰/۳۵**	۰/۰۵						
۷. برون گرایی	۰/۱۸**	۰/۰۷	۰/۰۵	۰/۰۶	۰/۰۳	۰/۲۲**					
۸. گشودگی به تجربه	۰/۲۶**	۰/۱۶*	۰/۱۸*	۰/۱۰	۰/۱۴*	۰/۱۸*	۰/۱۲				
۹. توافق پذیری	۰/۲۴**	۰/۱۴*	۰/۱۰	۰/۱۱	۰/۲۳**	۰/۱۲	۰/۳۳**	۰/۳۷**			
۱۰. مسولیت پذیری	۰/۳۴**	۰/۲۷**	۰/۱۰	۰/۲۴**	۰/۰۲	۰/۳۵**	۰/۱۷*	۰/۳۹**	۰/۲۶**		
۱۱. شادکامی	۰/۴۴**	۰/۲۸**	۰/۱۸*	۰/۱۳*	۰/۱۲	۰/۵۱**	۰/۳۵**	۰/۲۸**	۰/۲۶**	۰/۳۴**	

*P<۰/۰۵ **P<۰/۰۱

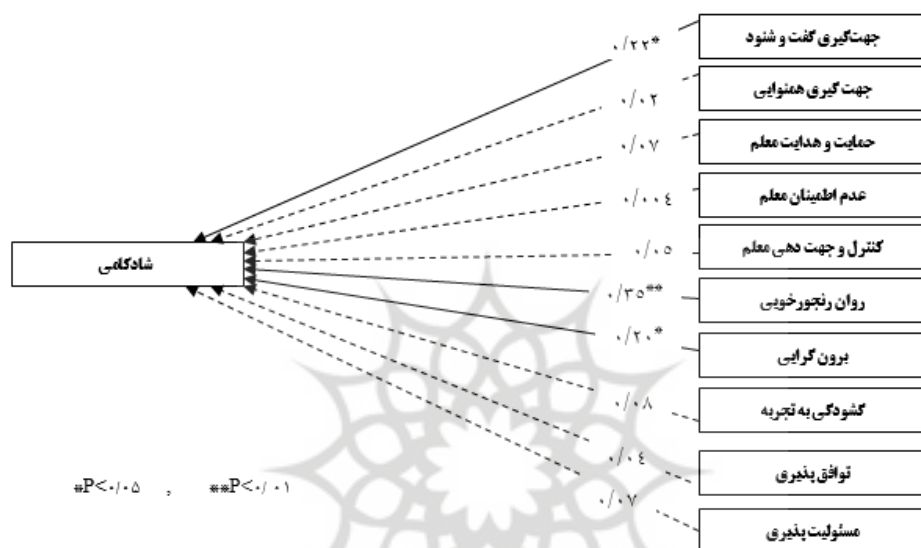
به منظور بررسی فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر این که "ابعاد الگوی ارتباطی خانواده، تعامل معلم شاگرد و ویژگی های شخصیتی به صورت معنادار شادکامی را پیش بینی می‌کنند"، از رگرسیون چندگانه همزمان استفاده شد که نتایج در جدول شماره ۲ آورده شده است. طبق جدول ۲، جهت گیری گفت و شنود ($\beta=۰/۲۲$ و $P\leq ۰/۰۱$)، روان رنجورخویی ($\beta=-۰/۳۵$ و $P\leq ۰/۰۱$) و برون گرایی ($\beta=۰/۲۰$) و توانستند پیش بینی کننده‌ی معنادار شادکامی باشند ولی سایر ابعاد نتوانستند شادکامی را به صورت معنادار پیش بینی کنند. ($P\leq ۰/۰۵$)

جدول ۲: اثر مستقیم ابعاد ویژگی های شخصیتی، الگوی ارتباطی خانواده و تعامل معلم- شاگرد بر شادکامی

متغیر پیش‌بین	R	R ²	F	B	T(C.R.)	Sig
جهت گیری گفت و شنود	۰/۶۴	۰/۴۱	۱۵	۰/۲۲	۳/۳	۰/۰۰۱
جهت گیری همنوایی				-۰/۰۲	۰/۲۹	۰/۷۷

^۱ . Revised NEO Personality Inventory

۰/۲۵	۱/۲	۰/۰۷	حمایت و هدایت معلم
۰/۹۵	۰/۰۶	۰/۰۰۴	عدم اطمینان معلم
۰/۴۲	۰/۸۱	۰/۰۵	کنترل و جهت دهی معلم
۰/۰۰۰۱	۵/۷	-۰/۳۵	روان رنجور خوبی
۰/۰۰۱	۳/۴	۰/۲۰	برون گرایی
۰/۱۸	۱/۴	۰/۰۸	گشودگی به تجربه
۰/۵۰	۰/۶۸	۰/۰۴	توافق پذیری
۰/۲۹	۱/۱	۰/۰۷	مسئولیت پذیری

نمودار ۱: مدل نهایی پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل پیشایندهای شادکامی براساس ویژگی‌های شخصیتی، خانوادگی و تحصیلی دانش آموزان انجام شد. نتایج نشان داد که جهت‌گیری گفت و شنود، روان رنجور خوبی و برون‌گرایی توانستند پیش‌بینی‌کننده‌ی معنادار شادکامی باشند ولی سایر ابعاد نتوانستند شادکامی را به صورت معنادار پیش‌بینی کنند.

نتایج پژوهش نشان داد که از ابعاد جهت‌گیری ارتباطی خانواده، جهت‌گیری گفت و شنود پیش‌بین شادکامی در دانش‌آموزان است. این نتایج با یافته‌های وصالی و امینی (۱۳۹۳)، خرمایی و همکاران (۱۳۹۴)، مولوی و همکاران (۱۳۸۹) و دبیری و همکاران (۱۳۹۰) همسو است. یافته‌های تحقیق موسوی (۱۳۷۹) که در زمینه تأثیر عملکرد نظام خانواده بر بهداشت روانی اعضای خانواده صورت گرفت، نشان داد که اعضای خانواده‌های سالم رو در رو و بایکدیگر تماس گرفته و احساسات و اندیشه‌های خود را بیان می‌کنند، افزون بر آن، اعضای خانواده‌های سالم موافقت یا عدم موافقت خود را با یکدیگر پنهان نمی‌کنند و دوست ندارند به جای یکدیگر صحبت کنند. چنین ارتباطی در جهت‌گیری گفت و شنود که اعضای خانواده تشویق به شرکت آزادانه و راحت در تعامل، بحث و تبادل نظر درباره‌ی طیف وسیعی از موضوعات می‌شوند نمود پیدا می‌کند. میرز (۲۰۰۰) عنوان می‌کند که افرادی که شاد هستند بیشتر احساس امنیت می‌کنند، آسان‌تر تصمیم می‌گیرند، روحیه‌ی مشارکتی بالایی دارند. بنابراین اعضای خانواده سالم از طریق تعاملات و ارتباطاتی که با یکدیگر برقرار می‌کنند زمینه‌ی ایجاد عواطف و هیجان‌های مختلفی را در فرزندان خود فراهم می‌آورند (کامجو، ۱۳۹۱). یکی از این عواطف، که از نشانه‌های سلامت در افراد می‌باشد شادکامی است. تبادل نظر در موضوعات مربوط به خانواده، بیان آزاد نیازهای فردی و توجه خانواده به افراد می‌تواند منجر به احساس عواطف مثبت، اعتماد به نفس و شادکامی گردد. همچنین گفت و شنود بهانه‌ای می‌شود که اعضای خانواده از ارتباط باز و آزاد بین خود لذت ببرند (هانگ، ۱۹۹۹؛ به نقل از خرمایی و همکاران، ۱۳۹۴). با توجه به تأثیر نقش حساس نظام خانواده در

بینش و عواطف افراد و همچنین تأثیرات محیط بر عواطف، به نظر منطقی می رسد که بعد گفت و شنود در الگوی ارتباطات خانواده پیش بین مثبت شادکامی دانش آموزان باشد.

نتایج پژوهش نشان داد که از بین ابعاد ویژگی های شخصیتی، دو بعد برونگرایی به صورت مثبت و روان رنجوری به صورت منفی پیش بین شادکامی در دانش آموزان هستند. این نتایج با یافته های قربانی (۱۳۹۴)، میرزایی و حاتمی (۱۳۸۹)، گروسی فرشی و همکاران (۱۳۸۵) و دینو و کوپر (۱۹۹۸) همسو می باشد. هایس و جوزف (۲۰۰۳) و داینر و همکاران (۱۹۹۵) نشان دادند که از بین پنج عامل بزرگ شخصیت، برون گرایی و روان رنجور خویی، قوی ترین پیش بینی کننده های وضعیت بهزیستی افراد است. افراد متفاوت به موقعیت های یکسان، به یک شکل پاسخ نمی دهند، و بسته به ویژگی های شخصیتی و تجارب رشدی شان، متفاوت واکنش نشان می دهند که این امر اهمیت ویژگی های فردی را نشان می دهد. فرد برون گرا، اجتماعی، حساس، کنجکاو، ماجراجو و پرحرف است و فرد روان رنجور ناراحت، مضطرب و افسرده است. این دو نوع از شخصیت متناسب با ساحت شخصیتی آنها می توانند در دو طیف متفاوت از شادکامی قرار گیرند. میرزایی و حاتمی (۱۳۸۹) عنوان می کنند که از آنجایی که اضطراب و افسردگی از صفات عامل روان رنجوری است و افراد را به سوی تجربه ی رویدادهای منفی سوق می دهد و گرمی و گروه گرا بودن افراد را به سوی تجربه رویداد های مثبت سوق می دهد، قابل توجهی است که شادکامی با ویژگی های روان رنجوری رابطه منفی و با برون گرایی رابطه مثبت داشته باشد. همچنین می توان پیش بینی کرد که افزایش فعالیت و پویایی های شخصی منجر به رفتار های مثبت و به دنبال آن شادکامی شود ولی شخصیت روان رنجورانه دارای باورهای غیرمنطقی و احساسات منفی است که این صفات مانع از تجربه شادکامی دانش آموزان خواهد شد. با توجه به اینکه برون گرایی دانش آموزان تأیید گروه همسالان و معلمان را در پی دارد و شخصیت روان رنجوری به گوشه گیری و طرد از طرف دوستان منجر می شود، نتایج پژوهش حاضر مبنی بر نقش پیش بین برونگرایی و روان رنجوری در شادکامی دانش آموزان منطقی به نظر می رسد.

بطور کلی پژوهش حاضر، از نقش پیشبین متغیر های جهت گیری گفت و شنود، روان رنجوری و برون گرایی در شادکامی دانش آموزان حکایت دارد که شناسایی دیگر متغیر های تأثیر گذار شادکامی دانش آموزان ضروری به نظر می رسد. از محدودیت های این پژوهش می توان به عدم امکان شناخت روابط علت و معلولی، محدود بودن جامعه پژوهش به شهر شیراز، عدم امکان بررسی دیگر متغیرهای تأثیرگذار در شادکامی به خاطر تعداد زیاد متغیرها و عدم کنترل برخی عوامل تهدید کننده ی روایی و پایایی طرح های همبستگی اشاره کرد. با توجه به نقش مؤلفه شادکامی در سلامت دانش آموزان می توان بر لزوم آموزش مبتنی بر شادکامی برای بهبود سلامت روانی و اجتماعی دانش آموزان تأکید کرد و پژوهش حاضر بر توجه به نقش عوامل خانوادگی و شخصیتی در افزایش میزان شادکامی هشدار می دهد و با توجه به تأثیرات این عوامل توصیه می شود که برنامه ای جامع متناسب با ویژگی های خاص شخصیتی و خانوادگی افراد برای افزایش سلامت و شادکامی دانش آموزان در مدارس سراسر کشور اجراء گردد.

منابع

- جوکار، ب. (۱۳۸۶). رابطه هدف گرایی و شادی. *فصلنامه روان شناسی دانشگاه تبریز*. سال دوم، شماره ۵، صص ۵۳-۳۵.
- خرمایی، ف.، اکبری، ع.، صبری، م. و نیرومند، ح. (۱۳۹۴). پیش بینی شادکامی بر اساس الگوهای ارتباطی خانواده با واسطه گری تاب آوری در دانش آموزان. *مجله مطالعات روان شناسی تربیتی*، دوره دوازدهم، شماره ۲۱، ۸۲-۶۳.
- خوشبخت، ف. (۱۳۸۷). بررسی اثرات مدرسه، کلاس و ویژگی های دانش آموزان در تبیین عملکرد ریاضی و نگرش نسبت به تحصیل در مدارس ابتدایی: شواهد تجربی مدل اثر بخشی آموزشی، پایان نامه دکتری، دانشگاه شیراز.
- دبیری، س.، دلاور، ع. و صرامی، غ. ر. (۱۳۹۰). نقش پیش بینی کننده سبک های فرزندپروری و حرمت خود در شادکامی دانشجویان. *فصلنامه روان شناسی تربیتی*، دوره هفتم، شماره ۲۰، ۱۶-۱.
- دستجردی، ر.، فرزاد، و. ا. و کدیور، پ. (۱۳۹۰). نقش پنج عامل بزرگ شخصیت رد پیش بینی بهزیستی روان شناختی. *مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند*، دوره هجدهم، شماره ۲، ۱۳۳-۱۲۶.
- رایکمن، ا. ر. (۲۰۰۸). نظریه های شخصیت. ترجمه مهرداد فیروزبخت (۱۳۹۱). تهران: ارسباران.
- غلامی، س. و حسین چاری، م. (۱۳۹۰). پیش بینی شادمانی دانش آموزان با توجه به ادراک آن ها از انتظارات معلم، نحوه ی تعامل معلم و خودکارآمدی. *فصلنامه مطالعات آموزش و یادگیری*، دوره سوم، شماره ۱، صص ۱۰۹-۸۳.
- قربانی، س. (۱۳۹۴). رابطه ویژگی های شخصیتی معلم با شادکامی دانش آموزان. *دومین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران*، قم، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش حکمت مرتضوی.
- کوروش نیا، م. (۱۳۸۵). بررسی تاثیر الگوهای ارتباطی خانواده بر میزان سازگاری روانی فرزندان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.

Presentation a model of happiness precedents based on personality, family and educational characteristics

- گروسی فرشی، م. ت.، مانی، آ. و بخشی پور، ع. (۱۳۸۵). بررسی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و احساس شادکامی در بی دانشجویان دانشگاه تبریز. *فصلنامه علمی پژوهشی روان شناسی دانشگاه تبریز*، سال اول، شماره ۱، ۱۵۸ - ۱۴۳.
- مرادی، م.، جعفری، ا. و عابدی، م. ر. (۱۳۸۴). شادمانی و شخصیت، بررسی مروری، *فصلنامه تازه های روان شناختی*، سال هفتم، شماره ۲، ۷۱ - ۶۰.
- موسوی، ا. ا. (۱۳۷۹). عملکرد نظام خانواده و بهداشت روانی اعضای خانواده، *مجله روانپزشکی و روان شناسی بالینی ایران*، دوره دوم، شماره ۲ و ۳، ۸۷ - ۱۰۰.
- مولوی، ح.، خسروی، ص. ا.، نشاط دوست، ح. ط. و کلاتری، م. (۱۳۸۹). اثربخشی آموزش الگوی ارتباطی خانواده کثرت گرا بر میزان شادی زوجین، *مجله ارمان دانش*، دوره پانزدهم، شماره ۲، ۱۳۳ - ۱۲۵.
- میرزایی، ف. و حاتمی، ح. ر. (۱۳۸۹). رابطه ویژگی‌های شخصیتی و شادکامی در دانشجویان. *فصلنامه اندیشه و رفتار*، دوره پنجم، شماره ۱۷، ۵۶ - ۴۷.
- وصالی، ص. و امینی، خ. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده با شادکامی و عزت نفس در دختران دبیرستانی. *نخستین همایش ملی علوم تربیتی و روان شناسی*، مردشت، شرکت اندیشه سازان مبتکر جوان.
- هومن، ح. غ.، وطن خواه، ح. ر. و درستکار، س. (۱۳۹۱). بررسی عملی بودن، اعتبار و روایی تست تجدیدنظرشده شادکامی آکسفورد در دانش آموزان دبیرستانی شهر تهران، *فصلنامه تحقیقات روان شناختی*، دوره دوم، شماره ۱۵، ۲۹ - ۱۵.
- یاسمی، ص.، الماسی، س. و عباسی، ش. (۱۳۹۲). بررسی ارتباط بین ابعاد کیفیت زندگی و شادکامی در معلمان ابتدایی. *دومین کنفرانس بین المللی علوم انسانی، روانشناسی و علوم اجتماعی*.
- Argyle, M. (2001). Personality, self-esteem and demographic predictions of happiness and depression. *The Psychology of happiness*.
- Argyle, M. (2013). *The psychology of happiness*. Routledge.
- Ashrafalsadat, M (2000). Effect of Family Functioning on Mental Health of Family Members, *Iranian Journal Psychiatry & Clinical Psychology*, 2 (2,3), 87-100. (Persian).
- Baker, J. A., Grant, S., & Morlock, L. (2008). The teacher-student relationship as a developmental context for children with internalizing or externalizing behavior problems. *School psychology quarterly*, 23(1), 3.
- Barnett, T., Pearson, A. W., Pearson, R., & Kellermanns, F. W. (2015). Five-factor model personality traits as predictors of perceived and actual usage of technology. *European Journal of Information Systems*, 24(4), 374-390.
- Bowling, N. A., Eschleman, K. J., & Wang, Q. (2010). A meta-analytic examination of the relationship between job satisfaction and subjective well-being. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 83, 915-934.
- Braithwaite, D. O., Suter, E. A., & Floyd, K. (Eds.). (2017). *Engaging theories in family communication: Multiple perspectives*. Routledge.
- Buss, M. D. (2000). The evolution of happiness. *American Psychological Association*, 55(1), 15-23.
- Chiang, H. H., & Lee, T. S. H. (2018). Family relations, sense of coherence, happiness and perceived health in retired Taiwanese: Analysis of a conceptual model. *Geriatrics & gerontology international*, 18(1), 154-160.
- Cornelius-White, J. (2007). Learner-centered teacher-student relationships are effective: A meta-analysis. *Review of educational research*, 77(1), 113-143.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). Normal personality assessment in clinical practice: The NEO Personality Inventory. *Psychological assessment*, 4(1), 5.
- Dasjerdi, R., Valiollah, F., & Kadivar, P (2011). The role of five great factors in predicting psychological well-being. *Journal of Birjand University of Medical Sciences*, 18 (2), 126-133. (Persian).
- De Neve, K. M., & Cooper, H. (1998). The happy personality: A metaanalysis of 137 personality traits and subjective well-being. *Journal of Psychological Bulletin*, 124, 197-229.
- Deary, I. J. (2009). The trait approach to personality. In P. J. Corr & G. Matthews (Eds.), *The Cambridge handbook of personality psychology*. (pp. 89-109). New York, NY US: Cambridge University Press.
- Debiri, S., Delaware, A., & Sarami, G.R (2011). Predicting the role of parenting styles and self-esteem in student happiness. *Educational Psychology*, 7 (20). 1-16. (Persian).
- Diener, E., & Lucas, R. E. (2016). Personality traits. *Noba textbook series: Psychology*. Champaign, IL: DEF. Retrieved from <http://nobaproject.com/modules/personality-traits>.
- Eiser, C., Eiser, J. R., Mayhew, A. G., & Gibson, A. T. (2005). Parenting the premature infant: balancing vulnerability and quality of life. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46 (11), 1167- 1177.
- Gholami, S., Hossein Chari, M. (2011). Predict the happiness of students according to their perception of teacher expectations, teacher interaction and self-efficacy. *Journal of Learning and Education Studies*, 3 (1), 83-109. (Persian).
- Gorbani, S (2015). The relationship between teacher personality characteristics and student happiness. *Second Scientific Conference on Educational Sciences and Psychology of Social and Cultural Dangers in Iran*, Qom, Islamic Studies and Research Center of Soroush Hekmat Mortazavi. (Persian).
- Gouri -Farshi, M., Mani, A., & Bakhshi Pour, A (2006). The Relationship between Personality Characteristics and Happiness in Students of Tabriz University. *Journal of Advanced Psychological Research*, Tabriz University, 1(1), 143 - 158. (Persian).
- Haslam, N. (2007). *Introduction to personality and Intelligence*. London: sage Foundation of psychology.

- Hayes, N., & Joseph, S. (2003). Big 5 correlates of three measures of subjective well-being. *Journal of personality and individual differences*, 34 (4), 723-727.
- Hemati, Z., & Rostayi, Z. (2017). Psychological Traits and Social Indices, the Relationship between Social Security and Happiness, A Cross-Sectional Study. *Imperial Journal of Interdisciplinary Research*, 3(5).
- Hooman, H.A., Vatankehah, H.R., & Dorostkar, S. (2012). Considering practicality, reliability and validity of Oxford happiness's revised test in Tehran high schools students. *Quarterly of Psychological Research*, 2(15), 15-29. (Persian).
- Iranpour, S. M., Erfani, N., & Ebrahimi, M. E. (2018). Determining the Relationship Between Time Perspective and Student Happiness. *Journal of Research in Medical and Dental Science*, 6(3), 212-219.
- Khaledian, M., Ahmadimehr, Z., Naseri, E., Khosravani, F., & Shoshtari, M. (2013). The relationship of five personality factors with the feeling of happiness among students. *International Letters of Social and Humanistic Sciences (ILSHS)*, 8, 43-48.
- Khormayi, F., Akbari, A., Sadri, M., & Niyromand, H. (2015). Predicting Happiness Based on Dimensions of Family Communication Patterns with Resilience Mediation in Students. *Journal of Educational Psychology Studies*, 12 (21), 63-82. (Persian).
- Khorush Nia, M. (2006). The effect of family communication patterns on the level of mental health of children, Master's thesis, Shiraz University. (Persian).
- Khoshbakhat, F. (2008). *Student's Effects of School, Class and Features on Explaining Mental Performance and Attitudes toward Primary School Education: Empirical Evidence of Educational Effectiveness Model*, Ph.D., Shiraz University. (Persian).
- Lyubomirsky, S., & Lepper, H. S. (2013). Subjective happiness scale. *Psychologist*, 56, 239-249.
- McLeod, J. M., & Chaffee, S. H. (1973). Interpersonal approaches to communication research. *American behavioral scientist*, 16(4), 469-499.
- Mirzaei, F., & Hatami, H. (2010). The Relationship between Personality Characteristics and Happiness in Students. *Quarterly of thought and behavior*, 5 (17), 47-56. (Persian).
- Molavi, H., Khosravi, S., Neshat Doost, H.T., & Kalantary, M. (2010). The Effect of Teaching Communicative Patterns of Pluralistic Family on Couples Happiness. *Journal Armaghane Danesh*, 15(2), 125-133. (Persian).
- Moradi, M., Jafari, E., & Abedi, M. R. (2005). Happiness and Personality, Review Review, *Quarterly Psychological Studies*, 7 (2), 60-71. (Persian).
- Mottus, R., Sinick, J., Terracciano, A., Hrebickova, M., Kandler, C., Ando, J., ... & Colodro-Conde, L. (2018). Personality characteristics below facets.
- Myers, D. G. (2000). The funds, friends and faith of happy people. *American Psychologists*, 55 (1), 56-67.
- Napa, W., Granger, J., Kejkornkaew, S., & Phuagsachart, P. (2020). Family happiness among people in a Southeast Asian city: Grounded theory study. *Nursing & Health Sciences*.
- Petronio, S. (2017). Communication privacy management theory: Understanding families. In *Engaging theories in family communication* (pp. 107-117). Routledge.
- Prasitthipab, S. (2008). Family Communication Patterns: Can They Impact Leadership Styles?.
- Rashid, T. (2009). Positive interventions in clinical practice. *Journal of Clinical Psychology*, 65 (5), 461-466.
- Rickman, M. R. (2008). *Personality theories*. Translation by Mehrdad Firuzbakht (2012). Tehran: Arasbaran. (Persian).
- Ringer, B. D. (2015). College students experiencing homelessness: The consequence of failed macro policies. *McNair Scholars Research Journal*, 8(1), 9.
- Rousta, Z., Bayat, D. E., & Nia, A. A. (2014). A comparison of family communication patterns and time management between two groups of students with either academic success or failure.
- Seligman, M. E., Ernst, R. M., Gillham, J., Reivich, K., & Linkins, M. (2009). Positive education: Positive psychology and classroom interventions. *Oxford review of education*, 35(3), 293-311.
- Soini, T., Pyhältö, K., & Pietarinen, J. (2010). Pedagogical well-being: reflecting learning and well-being in teachers' work. *Teachers and Teaching: theory and practice*, 16(6), 735-751.
- Spilt, J. L., Koomen, H. M. Y., & Thijs, J. T. (2011). Teacher wellbeing: The importance of teacher-student relationships. *Educational Psychology Review*, 23(4), 457-477.
- Stasova, L., & Vilka, L. (2018). Comparison of satisfaction with happiness in families with children between the Czech-Latvian people. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 40, p. 03005). EDP Sciences.
- Szczygiel, D., & Mikolajczak, M. (2017). Why are people high in emotional intelligence happier? They make the most of their positive emotions. *Personality and Individual Differences*, 117, 177-181.
- Velasco, J. G. (2011). Parented Emotion: A Study Of Adult-Children's Emotion Socialization And Family Communication Patterns.
- Walsh, L. C., Boehm, J. K., & Lyubomirsky, S. (2018). Does Happiness Promote Career Success? Revisiting the Evidence. *Journal of Career Assessment*, 1069072717751441.
- Wesale, S., & Amini, K. (2014). The Relationship Relationship of Family Relationships with Happiness and Self-esteem in High School Girls. First National Conference on Education and Psychology, Marvdasht. (Persian).
- Yakushko, O. (2018). Don't worry, be happy: Erasing racism, sexism, and poverty in positive psychology. *Psychotherapy and Politics International*.

Presentation a model of happiness precedents based on personality, family and educational characteristics

Yasemi, S., Almasi, S., & Abbasi, S (2013). A review of the relationship between the dimensions of quality of life and happiness in elementary teachers. Second International Conference of Humanities, *Psychology and Social Sciences*. (Persian).

شپوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی